

Y TOL TEN VÀ H'BIA

H'Bia đi xúc cá một mình ở dọc bờ suối. Trong khi đó Y Tol Ten cùng M'prong, Njing đi ném xoài cũng ở gần suối. Thấy có nhiều xoài, M'prong, Njong bèn thách nhau rằng ai ném rụng quả xoài định trước thì được lấy H'Bia làm vợ. Nhưng cả hai đều ném trật nên mới bảo Y Tol Ten ném thử coi sao?

- Nếu mày ném rụng quả xoài kia thì mày lấy H'Bia làm vợ.

Y Tol Ten ném ngay và xoài rụng rất nhiều. Chàng lượm quả đã đổ nhau ném được cho H'Bia. H'Bia ăn quả xoài ấy liền mang thai. Khi H'Bia về buôn, dân làng thấy cô mang thai bèn hỏi:

- Cái thai ấy của mày với ai đấy?

Nhưng dù mọi người ra sức gạn hỏi, H'Bia vẫn im lặng. Ít lâu sau nàng sinh được một đứa con trai. Đứa trẻ ra đời rất hay khóc, nó khóc suốt ngày và không đùa nghịch gì cả. Thấy vậy, các chàng trai mang rất nhiều đồ chơi đến cho đứa trẻ. Nhưng nó không thích cái gì mà vẫn khóc hoài. Chỉ khi thấy đồ chơi của Y Tol Ten đứa trẻ mới thôi khóc và cười đùa. Nó đã nhận ra cha và có cha. Nhưng H'Bia không làm vợ chồng với Y Tol Ten vì chàng không đẹp, người đầy ghê và không biết sửa soạn.

Khi biết chuyện của họ, dân làng tìm cách trừng phạt. Họ làm một cái trống thật to, nhốt cả nhà Y Tol Ten vào trong rồi cho một số giống cây và đồ đạc thường dùng. Sau đó dân làng khiêng trống bỏ xuống nước. Dùng nước đưa cái trống đi mãi, đi mãi đến một hòn đảo thật xa thì bị vướng lại. Thấy trống không đi nữa, Y Tol Ten dùng dao khoét thủng trống rồi chui ra. Vợ con chàng lần lượt theo ra luôn. Lúc này H'Bia vẫn không thích chồng...

Dụng lều xong xuôi, Y Tol Ten bèn đi phát cây làm rẫy. Nhưng chàng phát được bao nhiêu thì đến tối có một con khỉ lại dựng lên như cũ bấy nhiêu. Vô cùng tức giận, chàng quyết bắt cho được con khỉ. Y Tol Ten làm một ché rượu thật ngon để ở ngoài rừng. Khỉ con khỉ đi dựng lại cây, gắp ché rượu nó uống hết luôn. Vì thế nó say li bì tại chỗ và bị Y Tol Ten bắt trói mang về nhà. Khi nó tỉnh lại, chàng mắng nó một hồi lâu rồi dọa nướng khỉ để ăn. Sợ quá, con khỉ van xin:

- Xin đừng nướng tôi, tôi là chúa khỉ đây. Tôi sẽ mang bùa đến cho anh

- Tao không tin!

- Tôi sẽ cạo giùm cái xấu của anh nữa.

Nghe khi nói vậy, Y Tol Ten đồng ý ngay. Nhờ khi chàng đã trở thành một chàng trai khôi ngô tuấn tú. Khi Y Tol Ten về đến nhà, đứa con mừng rỡ chạy ra đón. Nhưng H'Bia giữ con lại nói:

- Không phải đâu, bố màu làm sao đẹp như thế được.

Nhưng rồi, H'Bia cũng phải tin. Cô rất mừng và từ đó sống với chồng rất hạnh phúc. Một hôm, Y Tol Ten dặn con:

- Con ở nhà với mẹ, cha đi bắt chim đây.

Nhưng thật ra chàng muốn đi tìm đất tốt để dựng buôn. Tìm được đất tốt, chàng làm ba con đường lớn, bên mỗi con đường chàng làm 7 dãy nhà. Sau đó, chàng đốt bùa chúa khi cho để mang người, lúa gạo, trâu bò, heo gà... đến buôn mới.

Cái các, cái các đi chỗ khác

Đầu xấu, tai xấu ở lại kia

Tất cả trâu bò lúa gạo đến đây tất cả thật là đông vui!

Dựng buôn xong, Y Tol Ten trở về đem vợ con tới ở dãy nhà chính giữa buôn mới. H'Bia ngạc nhiên thấy mình có một buôn làng to lớn, giàu có. Còn dân làng thì vô cùng mừng rỡ khi thấy vợ con của Y Tol Ten – ông chủ buôn. Sau đó, Y Tol Ten mời tất cả dân làng vào nhà rồi nướng heo, thui trâu ăn uống mấy đêm liền...

Từ đó, Y Tol Ten ngày một giàu có và buôn làng của chàng ngày càng giàu mạnh.

(Người kể: N'Drot, buôn Đak Gân, xã Đak Gân, huyện Đak Mil, tỉnh Đak Lak)